РОЗДІЛ 3. ТВОРЧА АКТИВНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ЯК УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКТИВНОЇ ОСВІТНЬОЇ СТРАТЕГІЇ

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анастасія Бабенко, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Науковий керівник: І.А. Стахова, доктор філософії (Phd), доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

FORMATION OF ENGLISH LEXICAL COMPETENCE OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS USING DIGITAL TECHNOLOGIES

Anastasiia Babenko, master's student
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. *У статті розкривається процес формування англомовної лексичної компетентності молодших школярів із використанням цифрових технологій. Розглядаються методичні підходи та етапи інтеграції онлайн-ресурсів в освітній процес, визначається дидактичний потенціал інноваційних цифрових інструментів.*

Ключові слова: *англомовна лексична компетентність, здобувачі початкової освіти, цифрові технології, інтерактивні вправи, мультимедійні засоби.*

Abstract. *The article reveals the process of forming English-language lexical competence of junior schoolchildren using digital technologies. Methodological approaches and stages of integration of online resources into the educational process are considered, the didactic potential of innovative digital tools is determined.*

Key words: *English-language lexical competence, primary school students, digital technologies, interactive exercises, multimedia tools.*

У сучасних умовах розвитку освітнього простору, зумовленого процесами цифровізації, особливої актуальності набуває проблема ефективного формування іншомовної комунікативної компетентності учнів початкової школи. Її базовим компонентом виступає англомовна лексична компетентність, оскільки саме володіння мовними одиницями забезпечує змістове наповнення словникового запасу та реалізацію комунікативних намірів. Недостатній рівень сформованості лексичної компетентності унеможливлює повноцінну участь учнів у мовленнєвій діяльності, навіть за умови засвоєння граматичних структур. Питання формування лексичної компетентності здобувачів початкової освіти висвітлюється у концепції Нової української школи (2016), у Державному стандарті початкової освіти (2018), у Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти – Council of Europe (CEFR). У цих документах підкреслюється важливість використання цифрових технологій, що сприяють інтенсифікації освітнього процесу, підвищенню мотивації учнів та створенню інтерактивного освітнього середовища.

Процес формування англомовної лексичної компетентності молодших школярів полягає у системному оволодінні лексичним матеріалом, у єдності відповідних знань, навичок і вмінь. Дослідники стверджують, що лексична навичка є автоматизованим компонентом мовленнєвої діяльності та виступає визначальною умовою ефективної комунікації в молодшому шкільному віці (Н. Гудима, Ю. Любунь, Г. Намачинська, С. Ніколаєва). У науковій розвідці О. Жовнич та І. Стахової зазначається, що використання інтерактивних і творчих форм діяльності, зокрема театралізації, у процесі навчання англійської мови сприяє ефективнішому засвоєнню лексичного матеріалу молодшими

школярами, оскільки забезпечує емоційне залучення учнів та активізує їхню мовленнєву діяльність [2, с. 283]. Водночас, у сучасній методиці обґрунтовано доцільність застосування цифрових технологій, як дієвого засобу підвищення ефективності засвоєння навчального матеріалу. Використання онлайнового інструментарію допомагає діагностувати рівень сформованості компетентностей, а також створювати інтерактивне середовище для активного розвитку комунікативних здібностей учнів (В. Стєганцева, А. Струк).

Молодший шкільний вік є сенситивним періодом для засвоєння англомовної лексики, що зумовлено особливостями психічного розвитку дітей: домінуванням наочно-образного мислення, підвищеною емоційністю, розвитком довільної уваги та пам'яті, а також схильністю до ігрової діяльності. У цьому віці ефективно поєднуються мимовільне і довільне запам'ятовування: перше забезпечує накопичення пасивного словникового запасу, друге – формування активного. Водночас учні потребують спеціально організованої діяльності, спрямованої на усвідомлене засвоєння лексики та її використання у мовленні [4, с. 7].

На думку науковців Н. Дмітренко та Н. Франчук, лексична компетентність характеризується такими компонентами, як-от: лексичні знання (значення слова, його фонетичну та графічну форму, граматичні характеристики та сполучуваність), лексичні навички (автоматизоване використання лексичних одиниць у рецептивних і продуктивних видах мовленнєвої діяльності), лексична усвідомленість (здатність до рефлексії щодо мовного матеріалу та його функціонування). Провідну роль у цій структурі відіграють саме лексичні навички, оскільки вони забезпечують оперативність і правильність мовлення. Їхнє формування передбачає багаторазове варіативне використання лексичних одиниць у різних комунікативних ситуаціях, що сприяє переходу від свідомого контролю до автоматизованого використання [1, с. 79].

У контексті зазначених особливостей традиційні методи навчання потребують доповнення інноваційними засобами, зокрема цифровими технологіями. Цифрові технології становлять систему засобів, методів та ресурсів для створення, обробки, збереження і передачі інформації у мультимедійних форматах [7, с. 120]. Упровадження таких інструментів у початковій школі забезпечує функціонування інтерактивного освітнього середовища, що відповідає когнітивним потребам учнів, зокрема, схильності до візуального сприйняття та ігрової діяльності. Використання онлайн-платформ, інтерактивних вправ та мультимедійних проєктів автоматизує процес засвоєння лексики та дозволяє реалізувати індивідуальний темп навчання [5, с. 4].

Дидактичний потенціал цифрових технологій у формуванні лексичної компетентності полягає у реалізації принципу мультимодальності (поєднання зорового, слухового та кінестетичного каналів сприйняття), забезпеченні інтерактивності та активної участі учнів у навчальному процесі, можливості індивідуалізації навчання, оперативному зворотному зв'язку та самоконтролі, підвищенні мотивації через ігрові та візуально привабливі форми роботи [8, с.5].

Методично обґрунтоване використання цифрових технологій передбачає поетапне формування лексичної компетентності. На етапі введення лексики доцільним є використання мультимедійних засобів, що забезпечують безпосередній зв'язок між словом і образом. Такий підхід сприятиме формуванню первинних асоціативних зв'язків і зменшить потребу в перекладі. На етапі первинного закріплення ефективними є інтерактивні вправи на впізнавання, співвіднесення та класифікацію лексичних одиниць. Вони забезпечують початкову автоматизацію дій з новим матеріалом. Етап тренування передбачає використання цифрових тренажерів та ігрових завдань, які сприяють багаторазовому відтворенню лексики у варіативних умовах, що є необхідною умовою формування навички. Завершальний етап – комунікативна практика, спрямований на інтеграцію лексичних одиниць у мовлення. Використання цифрових платформ (месенджери, інтерактивні дошки, освітні сервіси) дозволяє організувати реальну мовленнєву взаємодію, у межах якої учні створюють власні висловлювання, обмінюються повідомленнями, описують ситуації та реагують на репліки співрозмовників [2, с. 65]. Особливу увагу слід приділити критеріям добору цифрових

ресурсів, серед яких: доступність, функціональність, відповідність навчальній програмі, урахування вікових особливостей учнів, наявність аудіо- та візуального супроводу, інтуїтивно зрозумілий інтерфейс. Важливо також забезпечити педагогічний контроль і спрямованість діяльності учнів.

У ході дослідження ми провели опитування серед вчителів англійської мови КЗ «Вінницького ліцею №8» Вінницької міської ради щодо особливостей використання цифрових технологій у процесі формування лексичної компетентності молодших школярів. Результати опитування засвідчили, що вчителі найчастіше використовують інтерактивні онлайн-платформи та сервіси, зокрема «Quizlet», Kahoot!», а також «LearningApps» для створення дидактичних ігор і вправ. Значною популярністю користуються відеохостинги, зокрема «YouTube» («Easy English», «Sam & Kids»), що застосовуються для візуалізації та закріплення лексичного матеріалу. Учителі також активно впроваджують мультимедійні презентації, електронні підручники та мобільні додатки, що сприяють підвищенню мотивації учнів і ефективності засвоєння нової лексики. Особливого значення для роботи із здобувачами початкової освіти має платформа British Council, оскільки вона пропонує широкий спектр навчальних матеріалів, спрямованих на розвиток лексичної компетентності. Зокрема, вчителі активно використовують інтерактивні ігри, відео, пісні та вправи, що сприяють кращому засвоєнню нової лексики в доступній та цікавій формі. Крім того, ресурси платформи відповідають віковим особливостям молодших школярів і дозволяють урізноманітнювати освітній процес, підвищуючи рівень зацікавленості у вивченні англійської мови.

Отже, застосування цифрових технологій у процесі формування англомовної лексичної компетентності молодших школярів є педагогічно доцільним і ефективним. Завдяки цифровізації, забезпечується засвоєння лексики, формуються стійкі мовленнєвих навички, спостерігається підвищення мотивації та розвиток здатності до продуктивного іншомовного спілкування.

Список використаних джерел

1. Дмітренко Н., Франчук Н. Розвиток навичок критичного мислення учнів ЗЗСО на уроках англійської мови. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць.* Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2024, 73, С. 79-87.
2. Гудима Н., Мєлєкєсцева Н. Формування інформаційно-цифрової компетентності молодших школярів на уроках мовно-літературної галузі засобами онлайнового інструментарію навчання. *Acta paedagogica volynienses*. 2022. № 2. С. 61-71. URL: https://doi.org/10.32782/apv/2022.2.9 (дата звернення: 26.03.2026).
3. Жовнич О., Стахова І. Підготовка майбутніх учителів до використання театралізованої діяльності у процесі навчання англійської мови молодших школярів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 55, том 1. Дрогобич, 2022. С. 282-287.
4. Любунь Ю. Молодший шкільний вік як сензитивний період. *Débats scientifiques et orientations prospectives du développement scientifique*. 2024. URL: https://doi.org/10.36074/logos-01.03.2024.074 (дата звернення: 26.03.2026).
5. Намачинська Г., Сосна О. М. Використання інтерактивних технологій у процесі навчання молодших школярів. *Перспективи та інновації науки*. 2026. № 2(60). URL: https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-2(60)-1076-1088 (дата звернення: 26.03.2026).
6. Ніколаєва С. Ю. Типова програма навчальної дисципліни «Методика навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах» (Бакалаврат). *Іноземні мови*. 2011. № 3 (67). С. 48-59.
7. Стєганцева В. Діагностика вихідного рівня сформованості інформаційно-цифрової компетентності молодших школярів. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2021. № 1(100). С. 118-128. URL: https://doi.org/10.31865/2077-1827.1002021.245406 (дата звернення: 26.03.2026).

8. Струк А., Дубляк О. Формування комунікативної компетентності молодших школярів засобами мультимедійних технологій. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 3(9). URL: https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-3(9)-553-563 (дата звернення: 26.03.2026).

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГІМНАСТИКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОМПЛЕКСНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

Сергій Бабюк, кандидат педагогічних наук, доцент
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (Україна)

PEDAGOGICAL POTENTIAL OF GYMNASTICS IN ENSURING THE COMPREHENSIVE DEVELOPMENT OF CHILDREN AND YOUTH

Serhii Babiuk, Candidate of Pedagogy, Associate Professor
Kamianets-Podilskyi Ivan National University, Kamianets-Podilskyi

Анотація. *У статті розглянуто педагогічний потенціал гімнастики як ефективного засобу забезпечення комплексного розвитку дітей і молоді в умовах сучасної фізичної освіти. Обґрунтовано її вплив на фізичний, когнітивний, емоційно-вольовий та соціальний розвиток особистості. Визначено значення інтеграції гімнастичних засобів у освітній процес відповідно до сучасних освітніх вимог.*

Ключові слова: *гімнастика, фізичне виховання, комплексний розвиток, сенсомоторна координація, педагогічний потенціал.*

Abstract. *The article examines the pedagogical potential of gymnastics as an effective means of ensuring the comprehensive development of children and youth in the context of contemporary physical education. Its influence on the physical, cognitive, emotional-volitional, and social development of the individual is substantiated. The importance of integrating gymnastic means into the educational process in accordance with modern educational requirements is determined.*

Key words: *gymnastics, physical education, comprehensive development, sensorimotor coordination, pedagogical potential.*

В умовах освітніх реформ та посилення соціальних, екологічних і психофізіологічних викликів проблема збереження і зміцнення здоров’я дітей та молоді набуває особливої актуальності. Систематичне зниження рівня щоденної рухової активності, зростання поширеності порушень постави, погіршення психоемоційного стану, а також збільшення кількості дітей із сенсомоторними та когнітивними труднощами зумовлюють необхідність переосмислення змісту і засобів фізичного виховання. За таких умов особливого значення набуває пошук педагогічно доцільних, науково обґрунтованих і універсальних засобів, здатних забезпечити гармонійний розвиток особистості.

У цьому контексті гімнастика розглядається як багатофункціональний педагогічний інструмент, що інтегрує фізичне навантаження, аналіз і синтез рухів, розвиток координації, вольової регуляції та самоконтролю. Завдяки своїй варіативності та адаптивності до індивідуальних можливостей дітей, гімнастика створює умови для формування основних фізичних якостей, удосконалення сенсомоторних функцій, активізації пізнавальної діяльності та виховання морально-вольових рис. Таким чином, актуальність дослідження зумовлена необхідністю поглибленого теоретичного аналізу й практичного осмислення впливу гімнастики на фізичний, психічний і особистісний розвиток дітей і молоді, а також потребою інтеграції гімнастичних технологій у сучасну систему фізичного виховання відповідно до вимог Нової української школи та міжнародних освітніх стандартів.